

Aquatische macrofauna waterwingebied Huijbergen

Het onderzoek naar de aquatische entomofauna van de poelen in het EVIDES-waterwingebied Huijbergen is afgerond. Deze maand is het verslag daarvan gereedgekomen.

In het waterwingebied Huijbergen liggen een negental poelen, waarvan een aantal ook in voorgaande jaren zijn onderzocht.

In het voorjaar van 2023 zijn door EVIDES een viertal nieuwe poelen gegraven, die dit jaar voor de eerste keer door ons worden gemonitord. Zowel de bestaande wateren als de nieuw aangelegde poelen spelen een rol als 'stepstone' in de ecologische verbinding tussen natuurgebieden De Kortenhoeff en De Kleine Meer ten zuiden van het waterwingebied en het Landgoed Wouwse Plantage ten noorden daarvan.

Een van de dieren die van de nieuwe verbingszone gebruik maken, is de **medicinale bloedzuiger** (*Hirudo medicinalis*), die vanuit respectievelijk de Leemputten (Kleine Meer), de vennen van de Kortenhoeff en vervolgens het Eilandven en de Vennekenspoel, inmiddels ook één van de nieuw gegraven poelen in het grasland naast het pompstation (Vennekenspoel II) bereikt heeft. Reeën zullen een rol hebben gespeeld bij de dispersie van de bloedzuiger.

De nieuwe poelen bevatten in droge perioden geen of vrijwel geen water. In de bestaande poelen woekert watercrassula (*Crassula helmsii*). Het gevolg daarvan is, dat we nu veel **venmoerwantsen** (*Hesperocorixa castanea*) en **donkere moerwantsen** (*Hesperocorixa linnei*) tegenkomen, liefhebbers van submerse vegetatie en organisch materiaal op de bodem. Watercrassula is voor deze wantsen blijkbaar een aanvaardbaar alternatief voor veenmos (*Sphagnum*).

Nieuw dit jaar in het waterwingebied Huijbergen is de **gevlekte zwemwants** (*Naucoris maculatus*). Langzaam breidt deze zeldzame waterwants haar leefgebied in westelijk Noord-Brabant uit. Ook het **oostelijk zwemmertje** (*Cymatia rogenhoferi*) is een zeldzame soort uit dit waterwingebied. Voor 1991 was die soort nog niet uit Nederland bekend. Hij komt nu in ons land als zeldzame verschijning vooral voor langs het stroomgebied van de Maas en in de kustduinen.

De derde bijzondere waterwants is de **schaarse duikerwants** (*Corixa dentipes*) (afbeelding). In Nederland is de soort zeldzaam. Vondsten in Noord-Brabant van na 2000 zijn beperkt tot Halsteren/Huijbergen, Oisterwijk, Boxtel, Heeze en Eindhoven. In Vlaanderen wordt de soort als zeer zeldzaam aangemerkt en komt daar vrijwel uitsluitend in de Kempen voor. Waarom het dier zo zeldzaam is, is niet duidelijk. Aan het biotoop lijkt de soort weinig eisen te stellen. Misschien ook wordt de soort niet snel herkend omdat hij bijzonder veel lijkt op de overal zeer algemeen voorkomende gewone duikerwants (*Corixa punctata*).

Platanen op de Brabantse Wal

Vijf jaar deden we een onderzoek op de Brabantse Wal naar overwinteraars onder de schors van platanen. We troffen daar duizend- en miljoenpoten, spinnen, pseudo-schorpioenen, springstaarten, bladluizen, vlinders, slakken, wespen etc. aan.

Het verslag van de dispersie van de **plataannetwants** (*Corythucha ciliata*) in Bergen op Zoom kun je terugvinden op: <https://liw.knnv.nl/wp-content/uploads/sites/56/2024/10/Wantsen-op-platanen-in-Bergen-op-Zoom.pdf>

Nieuw is het verslag van overwinterende **lieveheersbeestjes** op platanen op de Brabantse Wal, totaal negentien verschillende soorten.

Dit rapport kun je terugvinden bij de IVN De Groene Zoom:

<https://www.ivn.nl/afdeling/groene-zoom/leren-over-de-natuur/lieveheersbeestjes-onder-de-schors-van-platanen/>

Platanen in Sint Maartensdijk

Met een aantal leden van de Natuurvereniging Tholen zijn we op zoek gegaan naar overwinteraars onder de schors van platanen in Sint Maartensdijk (Zld.).

Behalve veel spinnen, zoals het **groen kadertje** (*Nigma walckenaeri*) (afbeelding), veel pissebedden (Oniscidae) en springstaarten (Collembola), treffen we er acht soorten wantsen en vijf soorten kevers aan.

Een fraaie kever die we vaak in het buitengebied en in dorpskernen aantreffen, maar nooit in de stad, is de **bonte mierkever** (*Thanasimus formicarius*) (afbeelding).

Een leuke vondst onder de schors van een plataan in Sint Maartensdijk is een cluster minuscule wespjes uit vermoedelijk de familie *Trissolcus*, wespen die op de eieren van schildwantsen parasiteren.

Waarschijnlijk is het *Trissolcus basalis*, een wespje dat in het Engels wordt aangeduid als green-vegetable-bug-egg-parasitoid. Dit wespje (1,4 mm groot) wordt vaak ingezet bij de biologische bestrijding van de zuidelijke schildwants (*Nezara viridula*) bij de teelt van paprika, komkommer en aubergines onder glas.

Onze wespjes zijn exoten, waarvan men verwachtte dat deze binnen afzienbare tijd ook in de natuur buiten de kassen teruggevonden zouden gaan worden. Bij deze dus!

Platanen in Roosendaal

Het centrum van Roosendaal telt weinig platanen, maar uit de gemeentelijke bomenlijst blijkt, dat er een aantal te vinden is op het bedrijventerrein Borchwerf en op de toegangsweg naar de Kapelberg. Een bezoek aan die bomen levert slechts drie soorten wantsen op, waaronder de inmiddels bekende **plataanridderwants**

(*Arocatus longiceps*) (afbeelding). Opvallend is hier de grote hoeveelheid overwinterende **donkere griendhaantjes** (*Oulema obscura*).

Andere kevers onder de schors van platanen zijn hier onder andere de zeldzame **zuidelijke schorsloper** (*Calodromius bifasciatus*), een **zwarte dwergloper** (*Microlestes truncatellus*) en drie fraaie **wikkespitssnuitkevertjes** (*Oxystoma pomonaerhet*) (afbeelding).

Leuk is de waarneming van een overwinterende rups van een

nachtvinder, de **rietvink** (*Euthrix potatoria*) (afbeelding).

Tuinwerkzaamheden – Leven in de winterse klimop

Bij het snoeien van de klimop bedacht ik me dat er ook in de winter nog veel beestjes in zitten. Niet dat ik ze allemaal wil redden maar ik wil wel eens weten wat er verborgen zit. Een kort onderzoek levert al 10 soorten op. Het resultaat is twee slakken, drie springstaarten, ongedetermineerde zweefvliegenmaden, een cicade, een stofluizensoort, een kapoentje (klein lieveheersbeestje) en een spin. De meeste individuen komen van de bonte zakspin en de klimopkevercicade van de andere soorten vind ik slechts een of twee exemplaren. Wat zit er bij jou in het snoeiafval?

bonte zakspin

klimopkevercicade

stofluis – *Graphopsocus crusiatus*

struweelnepkapoentje

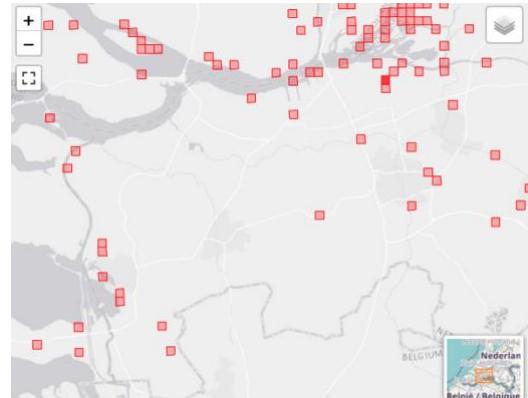
springstaart – *Dicyrtoma dorsosignata*

glanzende agaathoorn

Wilgenbezemmijt – gal

Zowel Petra van der Wiel als ik zijn verbaasd als we naast het Molenbeekpad in een smalbladige wilg grote gallen zien. Na onderzoek blijkt dat wel te kloppen. Nog niemand heeft deze gal van de wilgenbezemmijt nog geregistreerd voor Roosendaal. We vinden de gallen ook maar in 1 boom. Het kaartje van waarneming.nl spreekt boekdelen, een grote witte vlek rond Roosendaal, wilgen genoeg zou je zeggen.

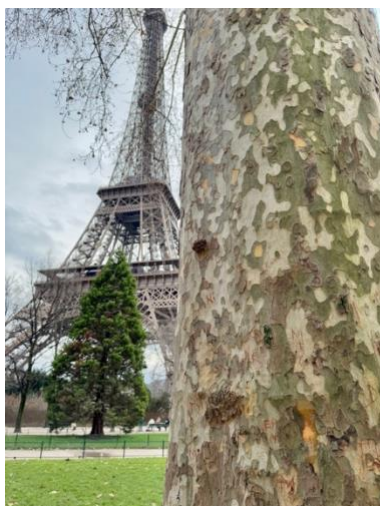

Als je de registraties per jaar bekijkt, lijkt de gal deze eeuw via de grote rivieren ons land bereikt te hebben, pas na 2020 wordt de gal ook in Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Limburg gevonden. We zijn in Roosendaal gewoon als laatste aan de beurt. De gal is namelijk opvallend groot en in de winter niet te missen. De gal heeft de structuur van een heksenbezem met heel veel vergroeide bladeren en/of bloemen bij elkaar. Het is trouwens nog niet duidelijk of de wilgenbezemmijt – *Stenacis triradiatus* de gal veroorzaakt. Onderzoek laat meerdere mijtensoorten en ook een mycoplasma zien. Verder onderzoek zal moeten uitmaken wie de galvorming echt veroorzaakt. (Bron: bladmineerders.nl)

Fantasiebeestje van kant

De dispersie van de plataannetwants is door Vera en Gerrit uitvoerig bestudeerd in Bergen op Zoom en omgeving. Maar hoe zit dat elders? In Roosendaal valt het niet mee om er een te vinden, het lukt wel trouwens, 1 positieve waarneming op Scherpdeel is mogelijk het begin van een uitbreiding (<https://waarneming.nl/observation/337102078/>). In het Zuiden, eind januari in Parijs, Frankrijk is het meteen bij de eerste platanen raak, en inderdaad met honderden, op een van de bekendste plaatsen ter wereld.

Studiedagen / symposia / excursies

Op 15 januari verzorgen we voor het bestuur van de Landelijke Insectenwerkgroep van de KNNV een excursie door het stadshart van Bergen op Zoom op zoek naar overwinteraars onder de loszittende boomschors van platanen. Naast heel veel **plataannetwantsen** (*Corythucha ciliata*) (afbeelding),

plataanridderwantsen (*Arocates longiceps*) en **loofboomhalsbandwantsen** (*Deraeocoris lutescens*) tellen we er veel bloemenwantsen, zoals *Brachysteles parvicornis* en de mosmijten waarvan ze leven. Verder zien we veel

plataanstofluizen (*Ectopsocus petersi*) en springstaarten (Collembola).

Vanzelfsprekend zijn die dag ook loopkevers present, zoals de **zuidelijke schorsloper** (*Calodromius bifasciatus*) en de **kleine viervlekschorsloper** (*Calodromius spilotus*).

Leuk is de grote variatie aan spinnen op de stadsbomen, waaronder de **platte wielwebspin** (*Nuctenea umbratica*), de

buxusrenspin (*Philodromus buxi*), een soort **zebraspin** (*Salticus spec.*), de **muurzesoog** (*Segestria bavarica*) en de **boomzesoog** (*Segestria senoculata*) (afbeelding).

Maandverslag insectenwerkgroep KNNV Roosendaal januari 2025

Tijdens de nieuwjaarsrecepties van IVN Groene Zoom, van het Grenspark en een bijeenkomst van vrijwilligers van Natuurmonumenten zijn met de beheerders van verschillende natuurgebieden afspraken gemaakt over onze activiteiten voor 2025